

УДК 346.546.6:347.775(477)

Г.О. Ульянова

КОМПЕТЕНЦІЯ АНТИМОНОПОЛЬНОГО КОМІТЕТУ УКРАЇНИ ЩОДО ОТРИМАННЯ ІНФОРМАЦІЇ З ОБМЕЖЕНИМ ДОСТУПОМ (КОМЕРЦІЙНОЇ ТАЄМНИЦІ)

Компетенція Антимонопольного комітету України (далі АМКУ) у сфері отримання інформації, яка містить комерційну таємницю, закріплена в Законі України «Про Антимонопольний комітет України» зі змінами, внесеними Законом України «Про внесення змін до деяких законів України з питань захисту економічної конкуренції» від 20.11.2003 р. [4] (далі Закон 1), «Про захист економічної конкуренції» від 11.01.2001 р. [5], Вимогах до порядку подання та оформлення заяви та документів, що до неї додаються, на надання Кабінетом Міністрів України дозволу суб'єктам господарювання на узгоджені дії, концентрацію, на які Антимонопольний комітет України не надав дозволу, затверджених наказом Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції від 24.04. 2003 р. [1], та ін.

Разом з тим, незважаючи на наявність певної законодавчої бази, не повною мірою визначена процедура отримання інформації, яка містить комерційну таємницю АМКУ, порядок ознайомлення органів державної влади з інформацією, яка містить комерційну таємницю, її використання та збереження.

У науковій літературі розглядаються як окремі аспекти поняття та правового режиму інформації, яка містить комерційну таємницю та відповідальність за її неправомірне використання, так і окремі аспекти правового статусу та компетенції органів АМКУ. Разом з тим питання реалізації повноважень АМКУ на отримання інформації, яка містить комерційну таємницю, не приділено достатньо уваги.

Тому метою статті є аналіз положень нормативних актів, які закріплюють компетенцію органів АМКУ на отримання інформації, яка містить комерційну таємницю, необхідної для виконання органами АМКУ, його територіальними відділеннями завдань, передбачених законодавством про захист економічної конкуренції.

Відповідно до ст. 7 Закону 1, при розгляді заяв і справ, проведенні перевірки та в інших передбачених законом випадках АМКУ має повноваження вимагати інформацію, у тому числі ту, яка містить комерційну таємницю.

Стаття 223 Закону 1 закріплює обов'язок суб'єктів господарювання, об'єднань, органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю, інших юридичних осіб, їхніх структурних підрозділів, філій, представництв, їхніх посадових осіб та працівників, фізичних осіб на вимогу органу АМКУ, голови територіального відділення АМКУ, уповноважених ними працівників АМКУ подавати документи, предмети чи інші носії інформації, пояснення, іншу інформацію, у тому числі ту, яка містить комерційну таємницю та банківську таємницю, необхідну для

виконання АМКУ, його територіальними відділеннями завдань, передбачених законодавством про захист економічної конкуренції.

Щодо поняття інформації, яка містить комерційну таємницю, то, відповідно до ст. 36 Господарського кодексу України [2], до неї можуть бути віднесені відомості, пов'язані з виробництвом, технологією, управлінням, фінансовою та іншою діяльністю суб'єкта господарювання, що не є державною таємницею, розголошення яких може завдати шкоди інтересам суб'єкта господарювання. Поняття комерційної таємниці закріплено і в Цивільному кодексі України [9], відповідно до статті 505 якого – це інформація, яка є секретною в тому розумінні, що вона в цілому чи в певній формі та сукупності її складових є невід'ємною та не є легкодоступною для осіб, які звичайно мають справу з видом інформації, до якого вона належить, у зв'язку з цим має комерційну цінність та була предметом, адекватним існуючим обставинам заходів щодо збереження її секретності, вжитих особою, яка законно контролює інформацію.

Громадяни, юридичні особи, які володіють інформацією професійного, ділового, виробничого, банківського, комерційного та іншого характеру, одержаною на власні кошти або такою, яка є предметом їхнього професійного, ділового, виробничого, банківського, комерційного та іншого інтересу і не порушує передбаченої законом таємниці, самостійно визначають режим доступу до неї та встановлюють систему (способи) захисту.

Слід зазначити, що окремі процедурні питання щодо порядку надання інформації, яка містить комерційну таємницю, АМКУ врегульовані в підзаконних нормативних актах. Так, згідно з Вимогами до порядку подання та оформлення заяви та документів, що до неї додаються, на надання Кабінетом Міністрів України дозволу суб'єктам господарювання на узгоджені дії, концентрацію, на які Антимонопольний комітет України не надав дозволу [1], якщо заявники вважають, що їхнім інтересам буде завдано шкоди в разі опублікування або розголошення певної інформації, то вони повинні подавати цю інформацію окремо в опечатаному конверті, а на кожній сторінці чітко зазначати: «Інформація, яка містить комерційну таємницю». У письмовому вигляді надають пояснення, чому ця інформація не підлягає розголошенню та опублікуванню. Інформацію, яка містить комерційну таємницю, можна подавати окремо і посылатися на неї як на доповнення. У таких випадках комплект документів, доданих до заяви, вважатиметься повним після одержання всіх доповнень.

Окремі положення щодо надання комерційної таємниці державним органам закріплено в проекті закону «Про основні засади охорони комерційної таємниці в Україні», відповідно до статті 5 якого власник інформації, що становить комерційну таємницю, на вмотивовану вимогу органу державної влади, іншого державного органу надає їм на безоплатній основі інформацію, що становить комерційну таємницю. Вмотивована вимога повинна бути підписана уповноваженою особою, містити вказівку мети й правової підстави вимоги інформації, що становить комерційну таємницю, і строк надання цієї інформації, якщо інше не встановлено законодавством. На документах, що надаються та містять інформацію, що становить комерційну таємницю, повинен бути нанесений

гриф «Комерційна таємниця» із вказівкою її власника (для юридичних осіб – повне найменування й місцезнаходження, для приватних підприємців – прізвище, ім'я, по батькові громадянина, що є приватним підприємцем, і місце проживання) [7].

Не повною мірою визначено процедуру отримання інформації, яка містить комерційну таємницю, у проектах нормативно-правових актів, які спрямовані на регулювання діяльності органів АМКУ. Так, Проект Конкуренційного процесуального кодексу встановлює аналогічну процедуру подання інформації, яка містить комерційну таємницю, та конфіденційної інформації. У разі, коли інформація, що становить комерційну таємницю, чи інша конфіденційна інформація є частиною одного документа, такий документ подається окремо. При цьому слід зазначити, в якій саме частині документа міститься така інформація. Інформація, яка містить комерційну таємницю, не надається сторонам та третім особам при ознайомленні з матеріалами справи [8].

Проект закону України «Про забезпечення доказів у справах, що розглядаються органами Антимонопольного комітету України» закріплює загальний порядок вилучення документів та інших носіїв інформації, взагалі не встановлюючи окремих положень щодо вилучення комерційної таємниці. Так, відповідно до статті 21 зазначеного проекту закону, предмети, документи, інші носії інформації, які підлягають вилученню чи арешту, уповноважені особи Антимонопольного комітету України оглядають і надають присутнім під час проведення огляду та обшуку особам, перелічують їх у протоколі чи в доданому до нього опису із зазначенням їхньої назви, кількості та суттєвих ознак. Вилучені предмети, документи, інші носії інформації повинні бути упаковані та опечатані на місці їх вилучення [6]. Тому вважається за необхідне доповнити проект положенням, згідно з яким документи, які містять інформацію з обмеженим доступом, повинні бути упаковані окремо від інших документів, що підлягають вилученню.

Відповідно до ст. 22-1 Закону України 1, інформація, яка містить комерційну таємницю, одержана АМКУ, його територіальними відділеннями, використовується ними виключно з метою забезпечення виконання його завдань, не підлягає розголошенню. Як приклад, можна навести відмову АМКУ надати відповідь на чисельні звернення щодо отримання від Антимонопольного комітету України детальнішої інформації про пов'язаних з «ROSUKRENERGO AG» осіб. Як повідомляє прес-служба Комітету, надаючи Комітету матеріали для прийняття рішення щодо створення газового СП, «ROSUKRENERGO AG» та «Нафтогаз України» заявили клопотання та офіційно зазначили: інформація про пов'язаних із ними відносинами контролю суб'єктів є комерційною таємницею. Враховуючи зазначене, Комітет не має юридичних повноважень та підстав для розголошення отриманої інформації. Рішення про її оприлюднення знаходиться виключно в компетенції учасників СП [3].

Література

1. Вимоги до порядку подання та оформлення заяви та документів, що до неї додаються, на надання Кабінетом Міністрів України дозволу суб'єктам господарювання на узгоджені дії, концентрацію, на які Антимонопольний комітет України не надав дозволу: Наказ Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України від 24.04.2003 р. № 105 // Офіційний вісник України. – 2003. – № 21. – Ст. 974.
2. Господарський кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18-22. – Ст. 144.
3. Оприлюднення інформації про засновників та власників «ROSUKRENERGO AG» – у компетенції учасників СП // <http://www.amc.gov.ua>.
4. Про внесення змін до деяких законів України з питань захисту економічної конкуренції: Закон України від 20.11.2003 р. // Офіційний вісник України. – 2003. – № 52.
5. Про захист економічної конкуренції: Закон України від 11.01.2001 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 12. – Ст. 64.
6. Проект закону України «Про забезпечення доказів у справах, що розглядаються органами Антимонопольного комітету України» // www.rada.gov.ua.
7. Проект закону України «Про основні засади охорони комерційної таємниці в Україні» // www.rada.gov.ua.
8. Проект Конкуренційного процесуального кодексу України // <http://www.amc.gov.ua>.
9. Цивільний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40-44. – Ст. 356.

УДК 342.5.001.73(477)

Р.М. Мінченко

ДЕМОКРАТИЧНА ТРАНСФОРМАЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ

Демократична трансформація українського суспільства, відмова його, зокрема, від радянської ідеології суспільствотворення призвели за роки незалежності України не тільки до розвитку нової державності, а й зумовили проблеми, які, по-перше, не були властиві радянському суспільству і, по-друге, вимагають свого осмислення. Так, одним з антагонізмів між політичним режимом колишнього СРСР і чинним тоді правом було зведення права до владного припису, навіть владного адміністративного наказу. Слушним в цьому контексті є думка професорів В.Д. Бабкіна і Ю.С. Шемшученка. «Право, – пишуть вони, – не є адекватним поняттю закону. Сучасне праворозуміння синтезує теоретично значущі моменти різних напрямів (психологічного, нормативного, соціологічного, юснатурального тощо)» [1, 8].

У радянському суспільстві замість держави існувала лише організована політична сила, що своїми діями породжувала сукупність юридичних нормативних актів, які фактично були виразом інтересів владарюючих соціальних сил. Державна влада, по суті, була зведена до виконавчої влади, яка до того ж виконувала волю фактично пануючої КПРС. Сьогодні ми формально маємо справу з єдиною державною владою, яка згідно зі ст. 6 Конституції України 1996 р. здійснюється на засадах її поділу на законодавчу, виконавчу та судову. Але реально, зокрема, виконавча влада нині фактично поділена. Як слушно